

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАЩКАЛО

Адміністрування митних та податкових платежів
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	всі
Спеціальність	всі
Освітній рівень	другий (магістерський)
Освітня програма	всі

Статус дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувач кафедри митної справи

Вікторія ТИЦЕНКО

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри митної справи та оподаткування
Протокол № 4 від 06.10.2021 р.

Розробник:

Найденко О. Є. к.е.н., доц. кафедри митної справи

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Важливим аспектом забезпечення економічної та фінансової безпеки держави є організації адміністрування митних та податкових платежів, оскільки завдяки від ефективності процедур митного та податкового адміністрування залежить поповнення бюджету держави.

Особливої актуальності питання митно-тарифного адміністрування набувають у світлі імплементації торгової частини Угоди між Україною і ЄС. Економічною частиною Угоди передбачені економічна інтеграція України з ЄС і створення всеохоплюючої зони вільної торгівлі.

Відносини щодо встановлення, запровадження та адміністрування митних та податкових платежів, а також відносини, які мають місце у процесі здійснення митного контролю, оскарження актів фіскальних органів, дій їх посадових осіб та притягнення до відповідальності за вчинення митних правопорушень, є складовими правовідносин, які виникають на основі компетенційних норм. Сплата митних та податкових платежів є і буде соціальним обов'язком, який випливає з права приватної власності. Особливістю таких процесів, що мають примусовий характер через вилучення частини доходів, є протидія платників податків – суб'єктів ЗЕД, яка виражається в ухиленні від оподаткування, контрабанді та вчиненні інших правопорушень.

Вивчення навчальної дисципліни «Адміністрування митних та податкових платежів» обумовлене необхідністю формування у майбутніх фахівців системи знань з організації та функціонування митної та податкової системи на макрорівні як особливої форми суспільних відносин, підсистеми економічного базису, набуття практичних навичок у розбудові митної та податкової політики держави та дослідження теоретичних основ і практичної реалізації питань організації митної та податкової діяльності на мікрорівні як базової сфери зовнішньоекономічної діяльності країни.

Тому, дисципліна «Адміністрування митних та податкових платежів» має допомогти студентам у вивченні особливостей обліку платників податків, визначення митної вартості, декларування податкових та митних платежів, адміністрування основних та додаткових митних платежів, організації митного контролю, нарахування штрафних санкцій за порушення митного та податкового законодавства, оскарження рішень контролюючих органів в сфері оподаткування та митної справи.

Під час засвоєння даної дисципліни студенти вчать застосовувати на практиці теоретичні знання з оподаткування та митної справи, використовувати у практичній діяльності методи визначення податкових зобов'язань, методи визначення митної вартості, способи складання митної та податкової звітності.

При розробці програми навчальної дисципліни враховано рекомендації щодо компетентісно-орієнтованого підходу до навчального процесу.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з економічною літературою, нормативними актами та статистичними довідниками.

Навчальна дисципліна «Митна безпека та протидія контрабанді» викладається для студентів усіх спеціальностей, окрім студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Митний контроль»).

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів системи теоретичних основ та практичних вмінь та навичок щодо адміністрування митних та податкових платежів задля визначення суми митної вартості та податкових зобов'язань, а також декларування митних та податкових платежів.

Для досягнення мети поставлені такі завдання: характеристика основних засад митного та податкового адміністрування; визначення прав та обов'язків контролюючих органів в сфері оподаткування та митної справи; методика адміністрування основних та додаткових митних платежів; методика визначення митної вартості та податкових

зобов'язань; порядок обчислення штрафних санкцій за порушення податкового та митного законодавства; процедура оскарження рішень податкових та митних органів.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Економіка підприємства	Переддипломна практика
Фінанси підприємства	Дипломна робота
Бухгалтерський облік	
Економіка України	

Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
1	2
Знати теоретичні та практичні аспекти адміністрування митних платежів	знати поняття «митне адміністрування» та «адміністрування податків»; характеризувати права та обов'язки контролюючих органів в сфері оподаткування та митної справи; визначати митну вартість; здійснювати адміністрування основних та додаткових митних платежів; знати процедуру митного контролю та митного оформлення товарів; обчислювати штрафні санкції за порушення митного законодавства
Знати теоретичні та практичні аспекти адміністрування податкових платежів	складати документи щодо обліку платників податків; знати види податкового боргу та способи його погашення; складати податкові повідомлення-рішення та податкові вимоги; знати процедуру податкової застави та арешту активів платників податків; обчислювати штрафні санкції за порушення податкового законодавства

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. АДМІНІСТРУВАННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

Тема 1. Поняття адміністрування: сутність та основні характеристики.

Поняття «митне адміністрування» та «адміністрування податків та зборів». Основні принципи адміністрування. Нормативно-правове регулювання адміністрування податків.

Тема 2. Контролюючі органи в сфері оподаткування та митної справи.

Контролюючи органи, їх права та обов'язки у галузі митного та податкового адміністрування. Права та обов'язки органів Державної митної служби України та Державної податкової служби України. Сервісні функції контролюючих органів. Електронний кабінет платника податків. Міжнародна діяльність митних та податкових органів.

Тема 3. Митна вартість: методи її визначення

Економічний зміст митної вартості товарів. Нормативно-правове забезпечення митної вартості товарів. Методи визначення митної вартості товарів. Правила ІНКОТЕРМС та їх значення у формуванні митної вартості товарів.

Тема 4. Адміністрування основних та додаткових митних платежів

Законодавчі аспекти адміністрування митних платежів в Україні. Порядок сплати мита. Адміністрування акцизного податку у сфері ЗЕД. Податок на додану вартість, акцизний податок та особливості їх сплати при експортно-імпортних операціях. Єдиний збір, що справляється у пунктах пропуску через державний кордон. Плата за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для них. Відшкодування витрат за зберігання товарів та транспортних засобів на складах митних органів. Особливості обчислення сум витрат у справах про порушення митних правил та їх відшкодування. Особливості митного оподаткування товарів, які переміщуються через митний кордон громадянами.

Тема 5. Особливості митного контролю та митного оформлення товарів.

Порядок декларування митної вартості товарів. Документи, що підтверджують заявлену митну вартість. Контроль правильності визначення митної вартості товарів. Порядок коригування заявленої митної вартості. Необхідність та значення визначення країни походження товару в митному адмініструванні. Країна походження товару. Документальне підтвердження країни походження товару. Порядок верифікації сертифікатів і декларацій про походження товару з України. Попереднє рішення про країну походження товару: порядок прийняття та відкликання.

Тема 6. Відповідальність за порушення митного законодавства

Митна злочинність. Правова характеристика ухилення від сплати митних платежів. Відповідальність за ухилення від сплати митних платежів. Особливості протидії митній злочинності.

Змістовий модуль 2. АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ

Тема 7. Облік платників податків

Порядок взяття на облік за основним місцем обліку платників податків - юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів. Документи, що подаються для взяття на облік платників податків. Взяття на облік за основним місцем обліку самозайнятих осіб. Порядок взяття на облік за неосновним місцем обліку платників податків. Переведення платника податків на обслуговування з одного контролюючого органу до іншого (взяття на облік/зняття з обліку). Порядок зняття з обліку платників податків у контролюючих органах. Порядок обліку великих платників податку.

Тема 8. Податковий борг та способи його погашення.

Випадки визначення податкових та грошових зобов'язань платника податків контролюючими органами. Джерелами самостійної сплати грошових зобов'язань. Розстрочення та відстрочення грошових зобов'язань або податкового боргу платника податків. Податковий борг та безнадійна заборгованість. Списання безнадійного податкового боргу. Строки давності та порядок їх застосування.

Тема 9. Податкові повідомлення-рішення та податкові вимоги.

Форми та порядок складання та надіслання платнику податку податкових повідомлень-рішень. Порядок складання та надіслання платникам податків податкових вимог. Відкликання податкового повідомлення-рішення і податкової вимоги.

Тема 10. Податкова застава та арешт активів.

Право податкової застави. Особливості опису у податкову заставу майна платника податків при наданні розстрочення (відстрочення) грошового зобов'язання. Узгодження операцій із заставленим майном. Продаж майна, що перебуває у податковій заставі. Припинення податкової застави. Податковий керуючий. Адміністративний арешт майна, порядок його застосування та припинення.

Тема 11. Відповідальність за порушення податкового законодавства.

Види відповідності за порушення податкового законодавства. Штрафні санкції. Порядок нарахування пені. Оскарження рішень контролюючих органів.

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

Під час викладання навчальної дисципліни будуть застосовано такі методи навчання та викладання:

Проблемні лекції – спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються виокремленням головних висновків з питань, що розглядаються. Під час читання лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, що відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді:

проблемна лекція з питання: "Проблеми адміністрування митних та податкових платежів" (за темою 1)

проблемна лекція з питання: "Вплив правил торгівлі Інкотермс на методи визначення митної вартості" (за темою 3)

проблемна лекція з питання: "Порядок коригування митної вартості" (за темою 5)

проблемна лекція з питання: "Облік нерезидентів" (за темою 7)

проблемна лекція з питання: "Відкликання податкової вимоги" (за темою 9)

проблемна лекція з питання: "Штрафи в трансфертному ціноутворенні" (за темою 11)

Міні-лекції – характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень:

міні-лекція з питання: "Права контролюючих органів в зарубіжних країнах" (за темою 2)

міні-лекція з питання: "Плата за виконання митних формальностей" (за темою 4)

міні-лекція з питання "ЗЕД-пеня" (за темою 6)

міні-лекція з питання: "Строки давності в оподаткуванні" (за темою 8)

міні-лекція з питання: "Припинення податкової застави" (за темою 10)

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять у формі: експрес-опитувань, ділових ігор, виконання практичних завдань, презентацій результатів власних досліджень, виконання творчого завдання.

модульний контроль, що проводиться у формі поточних контрольних робіт.

Сформовані компетентності оцінюються під час проведення експрес-опитувань за матеріалами лекційних занять. Всього передбачено проведення шістьох експрес-опитувань, кожне з яких буде включати по 10 тестових запитань за відповідними темами. Відповіді на тестові запитання студентів будуть оцінюватися наступним чином:

- 10 правильних відповідей – 3 бали;
- 9 правильних відповідей – 2,5 бали;
- 8 правильних відповідей – 2 бали;
- 7 – 6 правильних відповідей – 1,5 бали;
- 5 правильних відповідей – 1 бал;
- 4 – 3 правильних відповідей – 0,5 балів;
- менше 3 правильних відповідей – 0 балів.

Практичні заняття:

Під час практичних занять студенти виконують творче завдання; практичні завдання; презентацію за статистичним збірником Міністерства фінансів України; приймають участь у діловій грі.

Обсяг творчого завдання складає 8 – 10 сторінок. Тематика творчих завдань розміщена на сайті ПНС. За виконання творчого завдання студенти можуть отримати 7 балів. Критерії оцінювання творчого завдання:

- 2 бали – характеристика історичних аспектів обраного питання;
- 2 бали – характеристика діючого законодавства щодо обраного питання;
- 2 бали – рекомендації щодо вирішення існуючих проблем щодо обраного питання;
- 1 бал – висновки за творчим завданням.

В процесі навчання передбачено виконання студентами п'яти практичних завдань, в процесі яких вони будуть складати податкову документацію. За виконання кожного завдання студенти отримують оцінку 5 балів. Критерії оцінювання практичних завдань:

- 5 балів – податкова документація складена без помилок;
- 4 бали – податкова документація складена з незначними помилками в реквізитах;
- 3 бали – податкова документація складена зі значними помилками у реквізитах та незначними помилками у визначенні податкових зобов'язань;
- 2 бали – податкова документація складена зі значними помилками у реквізитах та значними помилками у визначенні податкових зобов'язань;
- 1 бал – в податковій документації відсутні більшість основних показників.

В процесі навчання передбачено підготовку студентами презентації за статистичним збірником Міністерства фінансів України. Критерії оцінювання презентації:

- 10 балів – презентація включає аналіз надходжень податків та зборів, доходів та витрат бюджету відповідного регіону України;
- 5 балів – презентація включає тільки аналіз надходжень податків та зборів.

Проведення ділової гри передбачає ділення студентів на три команди та відповіді на 20 запитань за темами навчальної дисципліни. Бали за участь в діловій грі розподіляються наступним чином:

- 10 балів – кожен студент з команди, яка посіла перше місце;
- 7,5 балів – кожен студент з команди, яка посіла друге місце;
- 5 балів – кожен студент з команди, яка посіла третє місце.

Самостійна робота.

Самостійна робота студентів передбачає формування вмінь та навичок за допомогою Податкового кодексу та нормативно правових актів вирішувати евристичні, стереотипні та діагностичні завдання під час поточних контрольних робіт.

Під час викладання навчальної дисципліни передбачено виконання студентами двох поточних контрольних робіт, кожна з яких передбачає виконання одного стереотипного завдання, одного евристичного завдання та двох діагностичних завдань. За кожну контрольну роботу студент може отримати 15 балів. Критерії оцінювання поточних контрольних робіт:

Стереотипне завдання (2 бали):

1 бал – правильне формулювання основних визначень за темами дисципліни;

1 бал – формулювання основних визначень за темами дисципліни з невеликими помилками;

Евристичне завдання (3 бали):

1,5 бали – правильне посилання на статтю Податкового кодексу України;

1,5 бали – за правильну інтерпретацію норми Податкового кодексу України.

Діагностичне завдання (по 5 балів за кожне з двох завдань):

2 бали – правильне посилання на статтю Податкового кодексу України;

2,5 балів – правильне визначення податкових зобов'язань;

0,5 балів – формулювання висновків за вирішеним завданням.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни передбачає *інтегровану* оцінку за результатами виконання студентами всіх видів навчальних завдань.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Загальна таблиця балів за виконання завдань за навчальною дисципліною:

Види навчальних завдань	Максимальна кількість балів
Експрес-опитування (загальна кількість шість – кожне оцінюється по три бали)	18
Виконання творчого завдання	7
Практичні заняття (загальна кількість п'ять – кожна оцінюється по п'ять балів)	25
Презентація	10
Ділова гра	10
Поточні контрольні роботи (загальна кількість дві – кожна оцінюється по 15 балів)	30
Всього	100

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		

64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Рейтинг план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Поняття «адміністрування»: сутність та основні характеристики	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція: Проблеми адміністрування митних та податкових платежів		
	Практичне заняття	Творче завдання на тему: Які податки слід впровадити в Україні	Творче завдання	7
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підходи до митного та податкового адміністрування в зарубіжних країнах		
Тема 2. Контролюючі органи в сфері оподаткування та митної справи	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Міні-лекція: Права контролюючих органів в зарубіжних країнах		
	Практичне заняття	Схема взаємодії митних та податкових органів в процесі адміністрування		
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Зустрічні звірки в податковому адмініструванні		
Тема 3. Митна вартість: методи її визначення	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція: Вплив правил торгівлі Інкотермс на методи визначення митної вартості	Експрес-опитування	3
	Практичне заняття	Схема порядку застосування методів визначення митної вартості	Звіт	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Резервний метод визначення митної вартості		
Тема 4. Адміністрування основних та додаткових митних платежів	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Міні-лекція лекція: Плата за виконання митних формальностей	Експрес-опитування	3
	Практичне заняття	Визначення митної вартості за експортними та імпорнтними операціями	Звіт	5
<i>Самостійна робота</i>				

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Бюджетне відшкодування при експорті товарів		
Тема 5. Особливості митного контролю та митного оформлення товарів	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція: Порядок коригування митної вартості	Експрес-опитування	3
	Практичне заняття	Податкова накладна та акцизна накладна при імпорті товарів	Звіт	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Порядок визначення країни походження товарів		
Тема 6. Відповідальність за порушення митного законодавства	Аудиторна робота			
	Лекція	Міні-лекція лекція: ЗЕД-пеня	Експрес-опитування	3
	Практичне заняття	Контрольна робота за темами 1 – 6	Контрольна робота	15
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Кримінальна відповідальність у митній справі		
Тема 7. Облік платників податків	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція: Облік нерезидентів		
	Практичне заняття	Ділова гра	Ділова гра	10
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Порядок обліку великих платників податків		
Тема 8. Податковий борг та способи його погашення	Аудиторна робота			
	Лекція	Міні-лекція лекція: Строки давності в оподаткуванні	Експрес-опитування	3
	Практичне заняття	Декларування митної вартості товарів	Звіт	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Безнадійний податковий борг		
Податкові повідомлення-рішення та податкові	Аудиторна робота			
	Лекція	Міні-лекція лекція: Відкликання податкової вимоги	Експрес-опитування	3
	Практичне	Складання податкових	Звіт	5

	заняття	повідомлень-рішень		
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Порядок виконання податкових повідомлень-рішень фізичними особами-громадянами		
Тема 10. Податкова застава та арешт активів	Аудиторна робота			
	Лекція	Міні-лекція лекція: Припинення податкової застави		
	Практичне заняття	Презентація	Презентація	10
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Функції податкового керуючого при арешті активів		
Тема 11. Відповідальність за порушення податкового законодавства	Аудиторна робота			
	Лекція	Міні-лекція лекція: Штрафи в трансфертному ціноутворенні		
	Практичне заняття	Контрольна робота за темами 7 – 11	Контрольна робота	15
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Судове оскарження рішень контролюючих органів		

Рекомендована література

Основна

1. Дем'янюк, О. Б. Митне адміністрування : навч. посіб. / О. Б. Дем'янюк, С. Д. Герчаківський. - Тернопіль : ТНЕУ, 2016. - 328 с.
2. Організація податкового процесу: навч. посіб. / О. Є. Найденко, К. В. Давискіба. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 268 с.
3. Податкова система [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Ю. Б. Іванов, В. Ф. Тищенко, О. Є. Найденко та ін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 408 с.
4. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // Голос України. – 2010. – № 229–230. – С. 1–56.
5. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495- VI // Голос України. – 2012. – № 73–74. – С. 1–71.

Додаткова

6. Костяна О. В. Проблеми ефективності адміністрування митних платежів в Україні / О. В. Костяна // Бізнес Інформ. – № 10. – 2019. – С. 213 – 219.

7. Лемеха Р. Автоматизація та інформатизація митних процедур як пріоритетні напрями вдосконалення адміністрування митних режимів в Україні // Адміністративне право і процес. – 2020. – № 11. – С. 126 – 133.

8. Найденко О. Є. Податкові наслідки та ризики застосування митних режимів / О. Є. Найденко, Д. М. Островський, К. М. Азізова // Економіка та суспільство. – 2021. – № 31. – С. 74 – 81.

9. Найденко О. Є. Боротьба з контрабандою як один із методів забезпечення митної безпеки держави / О. Є. Найденко, Є. С. Резнікова // Modern Economics. – № 17 – 2019. – С. 172–176.

Інформаційні ресурси

10. «Митно-тарифне адміністрування та контроль»: робоча програма навчальної дисципліни для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» другого (магістерського) рівня [Електронне видання] / укл. В. М. Остапенко. – Х.: Вид-во ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 9 с.

11. Офіційний сайт Державної митної служби України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://customs.gov.ua/>

12. Офіційний сайт Державної податкової служби України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tax.gov.ua/>